

Maaailman- kauppalehti

Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.

NUMERO
1/2011

A photograph of three women in traditional Andean clothing and hats standing in a field. The woman on the right is smiling and wearing a red patterned shawl and a brown hat. The woman in the middle is wearing a green jacket over a red top and a blue and pink striped shawl, with a black hat. The woman on the left is wearing a blue and pink striped shawl and a grey hat. The background is a dry, open landscape.

REILUN KAUPAN TUOTTEET JA TUOTTAJAT

KATALOGINUMEROMME ESITTELEE
TUOTTEET JA NIIDEN TEKIJÄT

PÄÄKIRJOITUS

Käsityöllä on merkitystä

"Käsityöläisyys on tavallisen ihmisen elämän jälkiä ja ihmisyyttä, arkielämän mystistä kansanlaulua", kuvailee Laura Hokkanen kirjoituksessaan "Ihmisen kädenjälkiä" sivulla 31.

Vuoden ensimmäinen Maailmankauppalehti kuvaa kehitysmaiden ihmisten arkea ja reilun kaupan mahdollisuuksia vaikuttaa siihen esittelemällä 25 tuottajayhteisöä Aasiassa, Afrikassa ja Etelä-Amerikassa. Suurin osa näistä on käsityöläisten yhteenliittymiä.

Käsityö on monissa kehitysmaissa maanviljelyn ja matkai-

lun jälkeen kolmanneksi eniten ihmisille tuloja tuova elinkeino. Eteläintialaisen nahkatyöläisten osuuskunnan Palamin toiminnanjohtaja Sundarkumar toteaa kolumnissaan sivulla 3 pienrytysten ja kotiteollisuuden voivan luoda erittäin pienellä rahalla enemmän työpaikkoja maaseudun ihmisille kuin suuria pääomia vaativa teollisuus. Tähän on helppo uskoa kun lukee Finpron lehdistötiedotetta vuodelta 2010: "Suomalaisyritykset työllistävät Intiassa tällä hetkellä arviolta hiukan yli 30 000 henkilöä ja niiden investoinnit ovat suuruudeltaan yli miljardi euroa."

Palkan ansaitseminen käsitöillä on tiukassa. Euroissa mitattuna

hinta- ja palkkatason ero Suomen ja kehitys- ja kehittyvien maiden välillä on kuitenkin vielä valtava, ja mahdollistaa sellaisen reiluin ehdoin tapahtuvan käsityötuotannon kolmannen maailman maissa, mikä täällä ei enää lyö leiville. Ammattiyhdistysväen laskelmien mukaan kohtuullinen tuntipalkka Intiassa on runsas 50 senttiä. Intialaisen suutarimestari Jesudossin 12 000 rupian (noin 190 euroa) kuukausipalkka maailmankauppojen kumppaniyhteisössä Palamissa vastaa ostovoimaltaan 2400 euron palkkaa Suomessa, mikäli on uskomisen SweatFree Communitiesin vertailulaskelmiin. Rahan ostovoimaa eri

maissa pohditaan sivuilla 4–5.

Kehitysmaa- ja maailmankauppayhdistykset ovat meillä puhuneet käsityöläisten puolesta. Suomessa tunnetuin reilun kaupan sertifiointijärjestelmä, Reilun kaupan edistämisyhdistyksen edustama FLO-merkki, ei ole ottanut järjestelmäänsä käsityötuotteita, mutta viime vuosina on tullut monia reilun kaupan merkkejä, jotka ovat ulottaneet sertifiointinsa myös käsitöihin. Avaus uusien reilun kaupan merkkien esittelyyn on sivulla 30.

Antti Markkanen

PS.

Ammattiyhdistysliikkeen *Stiching a Decent Wage* -raportti esittää kohtuullisen toimeentulon antavaksi palkaksi Intiassa tekstiiliteollisuuspaikkakunnilla 6 968 rupiaa kuukaudessa, eli kuusipäiväisen työviikon Intiassa 268 rs päivässä tai 33,50 rs (n. 0,54 €) tunnissa. Maaseudun elinkustannukset ovat n. 60 % isojen kaupunkien ja tekstiiliteollisuuskeskusten elinkustannuksiin verrattuna.

Käsityöläisyys on monissa kolmannen maailman maissa maanviljelyn ja turismin jälkeen kolmanneksi merkittävin tulojen lähde. Eteläintialaisen nahkatyöläisten osuuskunnan Palamin toiminnanjohtaja Sundarkumar toteaa kolumnissaan pienrytysten ja kotiteollisuuden voivan luoda enemmän työpaikkoja maaseudun ihmisille erittäin paljon pienemmillä pääomaisijoituksilla kuin suurteollisuus.

SISÄLLYS

Viime vuosina on markkinoille tullut useita uusia eettisen kaupan merkkijärjestelmiä. Lue katsaus sivulta **30**

Ihminen jättää taakseen jälkiä, merkkejä reviiiristään ja sen laajennusyrityksistä. Missä näkyy ihmisen käden jättämä jälki? Näkökulma sivulla **31**

Kuva Joni Hokkanen

- 03** Visiitti: Vahingossa maailmankartalle
- 03** Ajattelin toisin: Globalisaatio, talouskasvu ja köyhyys
- 04** Työ, palkka ja ostovoima
- 06** Presbyterian Handicraft Center, Kamerun
- 08** St. Mary's Mahila Shikshan Kendra, Intia
- 09** Palam Rural Centre, Intia
- 10** Bethany Leprosy Colony Association, Intia
- 11** Auro Ganesh Stone Carvings, Intia
- 12** Inner Reflection, Intia
- 13** Madhya Kalikata Shilpangan, Intia
- 14** CORR The Jute Works, Bangladesh
- 16** Thanapara Swallows Development Society, Bangladesh
- 18** Prokritee (MCC), Bangladesh
- 20** Saidpur Enterprises, Bangladesh
- 21** Kali Mata Ki Jail, Tansania
- 22** Comparte – Comercializadora de Productos Artesanales Exportables, Chile
- 23** Minka Fair Trade, Peru
- 24** Asociación Artesanos de San Juan, Guatemala
- 25** Asociación de Artesanos Aj Quen, Guatemala
- 26** Darjeeling Luomutee – Sanjukta Vikas & Palestiinan oliivit – Canaan Fair Trade
- 27** Luomuananas – BioUganda & Rooibos – Heiveld-osuuskunta, Etelä-Afrikka
- 28** Kahvi, Tansania
- 30** Eettisen kaupan merkkijärjestelmiä
- 31** Näkökulma: Ihmisen kädenjälki
- 32** Reilun kaupan toimijat

Maailman-
kauppalehti

NUMERO 1/2011

Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.

Maailmankauppalehti on reilun kaupan erikoislehti, joka on ilmestynyt vuodesta 1984. Lehden tarkoituksena on lisätä suomalaisten kansalaisten ja kuluttajien tietoisuutta kehitysmaiden arjesta, hankkimisensa tuotteiden tuotantoketjusta ja -olosuhteista sekä mahdollisuuksista vaikuttaa niihin erityisesti reilun kaupan järjestelmän avulla.

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Kaikki kirjoitukset edustavat kirjoittajien omia näkemyksiä, eivätkä välttämättä vastaa Maailmankauppojen liiton virallista kantaa. Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöjen kehitysmaatiedotukseen suunnattua viestintätukea.

Maailmankauppalehden vuosikerran tilausmaksu on 10 euroa. Tilaus tehdään maksamalla se tilille 800016-70928507 ja kirjoittamalla viestikenttään tilaajan nimi ja osoite. Osoitteenmuutokset voi tehdä joko suoraan liiton toimistoon tai internetissä: www.maailmankaupat.fi/ maailmankauppalehti.

JULKAISIJA
Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf
c/o Saloranta,
Uimolantie 1-5 C 16, 40950 Muurame
puh. 045 670 5645
liitto@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi

TOIMITUSKUNTA

Päätoimittaja

Antti Markkanen
anttimark@gmail.com
041 454 8912

Toimitusneuvosto

Riitta Lehtonen
Laura Hokkanen
Kati Hjerp
Anna Rähä
Antti Markkanen

Taittaja

Heikki Sallinen
Logopolis graphic design
heikki.sallinen@logopolis.fi
050 570 0907

Avustajat

Erkki Aunola, Tree Goslinga-Lindeboom, Joni Hokkanen, Laura Hokkanen, Kati Hjerp, Malla Hänninen, Anna-Liisa Jarkko, Tiina Junno, Mikko Leppälä, Elisabeth Malocho, Emilia Pippola, Tuija Saloranta, Hanna Stöckel, Sundarkumar, Elina Toivonen, Kaappo Toppari, Päivi Vartiainen-Ora, Mari Virtanen

Paino I-print, Seinäjoki

Painos 10 000 kpl
ISSN 1455-6987

Kannen kuva Phil Borges. Collasuyon käsityöläisyhteisön kutojat asuvat 3800 metrin korkeudella Perun andien alitiplanolla. Olosuhteet ovat huonot eläinten kasvattamiseen ja viljan viljelyyn, joten käsityöt ovat tärkeä tulonlähde.

Tilaajakajakelun lisäksi tätä numeroa jaetaan kaikissa maailmankaupoissa ja tapahtumajakeluna eri puolilla maata.

→ www.maailmankaupat.fi/maailmankauppalehti

VISIITTI

Vahingossa maailmankartalle

"Ohjelma sisältää tuotesijoittelua" -viesti on kuulunut jo muutaman vuoden ajan TV-ruutujen yläkulmien muistutuksiksi. Viesti ikään kuin kantaa huolta ymmärtämättömyydestäkin katsojasta, ettei hän kuvittelisi joutuvansa hankkimaan kaikkia kuvassa näkyviä ihania tuotteita onnistuakseen lopputuloksessa.

Tuotesijoittelua on myös toisenlaista. Tahattomasta taiteellisesta tarkoituksiperästä voi syntyä miljoonien ihmisten ostokohde. Esimerkiksi maailmanlaajuinen uutinen paljasti vuonna 2010, että Intia syytti Harry Potteria maan pöllökannan tuhoamisesta. Intian ympäristöministeri Jairam Ramesh paheksui uutisessa intialaisten vanhempien innostusta hankkia lapsilleen pöllölemmikkiä Harry Potterin ja muiden velhomaailman koululaisten tavoin. Ministerin tietojen mukaan jopa kaupunkien keskiluokka oli kiinnostunut hankkimaan uhanalaisen pöllön lemmikiksi lapselleen.

Populaarikulttuuri on osa arkista kokemusmaailmaamme. Voidaan puhua populaarin lumosta, kun havainnoidaan, miten paljon televisio ja muut joukkoviestimet, elokuvat, romaanit ja musiikki tuottavat kertomusten, kuvien ja henkilöhahmojen kirjoja, mutta samalla myös arvoja, normeja ja arjen tulkitsemisen malleja. Populaarituotteet saavat meidät kiinnostumaan asioista, joista tuskin tietäisimme muuten mitään, huolimatta siitä, että ne ovat olleet olemassa vuosituhansia. Populaariviihde on kuluttamisen muoto sinä missä päivit-

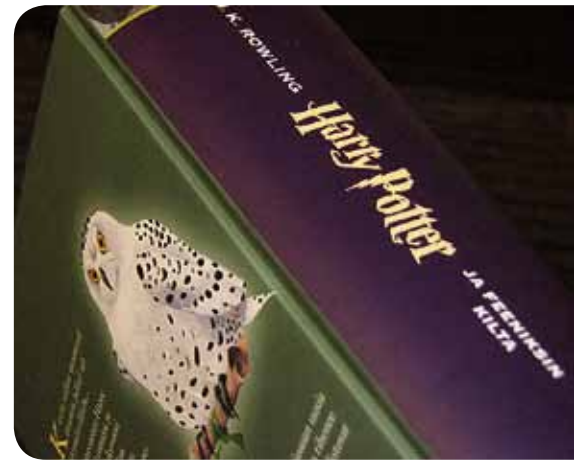
täistavaratkin. Haluamme inhimillistää ja tarinallistaa asioita, jotka muuten olisivat saavuttamattomissa, vain tieteellisinä niminä tai uhanalaisina lajeina.

Tuotteen maailmankartalle pongahtaminen voi käynnistyä päältä päin katsottuna epäoleellisesta yksityiskohdasta. Kiinnostava romaanin henkilöhahmo omine maneereineen voi olla hyvinkin lähitölkkaus uuden tuotteen suosiolle, kuten Alexander McCall Smithin salapoliisisarja

Mma Ramotswesta todistaa: "Lisäksi toimistolla oli teekannu, jossa Mma Ramotswe – Botswanan ainoa naispuolinen yksityisetsivä – teki rooibosteetä. Ja kolme mukia – yksi hänelle, yksi sihteerille ja yksi asiakkaalle." Niin lähti leviämään suureen suosioon Etelä-Afrikan kansallisjuoma, rooibostee, tavallisten suomalaisten ja eurooppalaisten kotien keittiöissä.

Entäpä suurelle yleisölle tuntematon, mutta maailman vanhimpiin soittimiin lukeutuva okariina? Musiikkiliikkeet maailmalla yllättivät okariinoiden yhtäkkisestä kysynnästä. Syy suosioon oli silti ilmiselvä. Nintendon videopeli "The Legend of Zelda: Ocarina of Time" oli ilmestynyt vuonna 1998 ja lukuisat tietokonepelaajat kiinnostuivat pelissä esiintyneestä soittimesta.

Voivatko etelän käsityöläiset hyötyä populaarin lumosta? Varmasti voivat, mutta kyseessä on enemmänkin lottovoiton tapainen sattuma. Tyypillistä tällaisille "vahingossa myyntimenestykseen" -tuotteille on niiden yllätyksellisyys. Ne ovat siis enemmänkin eräänlaisia pääkohteen alisteisia fanituotteita. Ensin pitää olla Harry Potterin suosio, että massat haluavat omistaa pöllön. Populaariviihde nostaa ikaikaisia tuotteita trendikkäiksi uutuustuotteiksi, joita jokaisen on päästävä testaamaan. Populaarin lumo myös häviää nopeasti. Haluamme lisää eksoottisia tarinoita ja uutuustuotteita. Haluamme lumoutua tunteesta, että olemme ajassa kiinni olevia trenditietoisia kuluttajia, ellemme jopa edelläkävijöitä.

Intia syytti Harry Potteria maan pöllökannan tuhoamisesta."

Laura Hokkanen

Kirjoittaja toimii kansalaistoiminnan ja nuorisotyön lehtorina Mikkelin ammattikorkeakoulussa ja aktivoituu vapaa-ajallaan toimimaan oikeudenmukaisen kaupan puolesta.

Lähteet:

Koivunen, Anu; Paasonen, Susanna & Pajala, Mari (toim.) 2001: Populaarin lumo – mediat ja arki. Turun yliopisto.
McCall Smith, Alexander 2008: Naisten etsivätoimisto nro 1. Mma Ramotswen tutkii. Otava.
STT:n uutinen. Intia syyttää Harry Potteria maan pöllökannan ahdingosta. Helsingin Sanomat 3.11.2010.

AJATTELIN TOISIN

Globalisaatio, talouskasvu ja köyhyys

Intian hallitus kertoo bruttokansantuotteen kasvun olevan kahdeksan prosentin luokkaa. Luku on suuri, ja myös henkeä kohden laskettu BKT on kasvussa.

Todellisuudessa kuitenkin köyhien asema ja taloustilanne huononevat kohoavien elinkustannusten, erityisesti ruuan ja vaatteiden hintojen nousun takia. Keskituloisilla menee jonkin verran paremmin, koska heillä on paremmat mahdollisuudet saada työtä teknologiateollisuudessa tai länsimaisten yhtiöiden Intiaan ulkoistamissa palveluissa. Omassa osavaltiossamme Tamil Nadussa moni iso yritys – ja erityisesti autoteollisuus – kasvaa vauhdikkaasti. Nämä tarjoavat kuitenkin hyvin vähän

työpaikkoja verrattuna niihin tehtyihin valtaviin investointeihin. Pienet yritykset ja kotiteollisuus voivat luoda enemmän työpaikkoja maaseudun ihmisille erittäin pienillä pääomasijoituksilla. Markkinointi on niille kuitenkin ongelma, sillä vaikka tuotteet ovat hyviä, ne eivät voi kilpailla hinnalla massatuotannon kanssa ja sen vuoksi niiden kysyntä on pientä.

E erityisen huono tilanne on maataloustuotannossa. Viljelymaata siirtyy yhä suurempia aloja kiinteistö- ja rakennusyrityksille. Pienviljelijöiden tilannetta vaikeuttavat kohonneet tuotantokustannukset, kuten siemenviljan, lannoitteiden, tuholaistorjunnan ja työvoiman hinta. Tuotteista saatava hinta ei ole riittävä,

ja usein sato joudutaan myymään tappiolla. Maanviljelijät menettävät usein perinteisen elinkeinonsa ja maansa. Itsemurhat ovat yleisiä. Pula vedestä pahenee ja mikäli tähän ei saada muutosta, pian voimme olla siinä tilanteessa, että Intia joutuu tuomaan ruokaviljaa.

Rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Se on globalisaation ja taloudellisen kehityksen seuraus maassamme.

Sundarkumar

Kirjoittaja on vuodesta 1978 ollut mukana intialaisessa reilun kaupan käsityöläisyhteisössä Palam Rural Centressä, vuodesta 2002 sen toiminnanjohtajana.

kuva Tuija Saloranta

Bangladeshilaisen Corr The Jute Works -osuuskunnan naiset solmivat makrameetekniikalla juuttikuidusta käyttöesineitä kuten amppeleita, riippumattoja ja oviverhoja.

Työ, palkka ja ostovoima

Se kuuluisa yksi dollari päivässä on yhdessä maassa edes jonkinlainen raha, toisessa taas ei, jos siis puhumme vaihtokurssidollareista. Köyhyysrajadollarilla tarkoitetaan kuitenkin ostovoimapariteettidollaria (PPP\$), laskennallista yksikköä, joka yrittää huomioida rahan ostovoiman erot eri maissa. Vuonna 2008 Maaailmanpankki julkaisi äärimmäisen köyhyyden uudeksi rajaksi dollarin sijasta 1,25 PPP\$. Vuonna 2010 vaihtokurssidollari on ollut keskimäärin 45 Intian rupian tienoilla, PPP\$ taas 17,7

Kaikilla ihmisillä tulisi olla mahdollisuus elää omassa maassaan ja omasta työstään. Työstä pitää saada kohtuulliseen elämään riittävä toimeentulo. Sen mahdollistava palkka on esimerkiksi Suomessa valtavan paljon suurempi kuin kehitysmaissa. Matalinkin suomalainen tuntipalkka on jo hyvän perustoimeentulon antava päiväpalkka esimerkiksi Intiassa. Euroissa tai dollareissa mitattuna elinkustannukset myös eri kehitysmaiden välillä vaihtelevat paljon, mikä saattaa ne keskenään eriarvoiseen asemaan niiden pyrkiessä saamaan tuotteitaan vientimarkkinoille. Tämä koskee myös reilun kaupan tuotteita. Eri maissa yhtä reiluin ehdoin tuotettu sama tavara maksaa eri summan.

rupiaa ja 1,25 PPP\$ siten 22 rupiaa. Kyseessä ei ole päiväpalkka, vaan henkeä kohti arvioitu raja. Yhden palkanansaitsijan palkalla

on ellettävä useamman ihmisen perheessä. Yhden tai 1,25 PPP\$ sijasta nykyisin käytetään usein köyhyysrajana 2 PPP\$ päivässä.

Rahan ostovoima ja työssäkäyntikustannukset vaihtelevat myös saman maan eri alueiden välillä. Intiassa maaseudulla pär-

jäisi Nitin Sethin *The Times of Indiassa* 5.4.2008 olleen laskelman mukaan noin 60 %:lla kaupunkielämän kustannuksista. Merkittävä elinkustannusero on lisäksi siinä, joutuuko ihminen lähtemään kotiseudultaan työnhakuun muualle ja ainakin osittain ylläpitämään kahta taloutta: omaansa työpaikkakunnalla ja lisäksi tukemaan perhettään kotipaikkakunnalla. Työ- ja asuinolot tehdaskaupungeissa ovat usein huonot ja elinkustannukset korkeat. Monella kotiseudullaan elävällä on myös mahdollisuus tulla vähemmällä rahalla toimeen elämällä osittain rahatalouden ulkopuolella kotitarveviljelyn,

luonnosta saatavien tuotteiden ja vaihdon avulla.

Työ- ja elinolojen, työstä saatavan palkan sekä sosiaali- ja luontoisetujen yhteisvaikutuksesta syntyy työntekijän toimeentulo ja hyvinvointi arjen rutiineissa sekä poikkeuksellisten kriisien, kuten sairauden tai asunnon vahingoittumisen, kohdalle osuessa. Vanhuusajan turva tavalla tai toisella tulee myös saavuttaa.

Riittävä toimeentulo voi muodostua yksin palkasta ja luontoiseduista, tai kuten meillä Suomessa, palkasta ja erilaisista sosiaalieduista ja turvaverkoista. Pohjoismaista sosiaaliturvaa ja terveydenhoitoa ei kehitysmaissa ole, mutta maailmankauppojen kumppaneina olevat käsityöläisyhteisöt pyrkivät rakentamaan itselleen vastaavia tukiverkkoja. Esimerkiksi eteläintialainen kastittomien yhteisö Palam pystyy reilun kaupan markkinoille myymistään tuotteista saaduilla tuloilla maksamaan jäsenilleen hyvää palkkaa (vuonna 2011 260–480 rs päivässä, 6 500–12 000 rs eli noin 145–267 dollaria kuukaudessa) sekä antamaan ilmaisen asunnon, terveydenhuollon ja koulutuksen lapsille. Palamin työntekijöille karttuu myös työeläke.

Jacky Bonney, intialaisen reilun kaupan järjestön MESHin toiminnanjohtaja toteaa: ”Oikeudenmukainen palkka on meille MESHissä keskeinen asia. Käsityöläisten on saatava toimeentulo joka riittää ruokaan, vaatteisiin, asuntoon, koulutukseen, terveydenhuoltoon ja säästöihin tulevaisuuden varalle. Olemme tyytyväisiä mikäli tämä kaikki saavutetaan joko pelkästään riittävällä palkalla tai pienemmällä palkalla ja erilaisilla sosiaali- ja luontoiseduilla.”

Miten paljon on riittävä palkka?

Ensimmäinen ongelma kohtuullisen palkan määrittelyssä on se, katsotaanko että perheen on tultava toimeen yhden palkan-ansaitsijan tuloilla, vai oletetaanko perheeseen kuuluvan useamman töissä käyvän aikuisen, ja kuinka suuri perheen oletetaan olevan.

Intiassa maan virallista minimipalkkatasoa määritettäessä on lähdetty siitä että kahden aikuisen ja kahden lapsen perheen tulisi elää yhden palkanansaitsijan tuloilla. Lähtökohtana on, että tulojen on riitettävä ravintoon, vaatteisiin, asumiseen, koulunkäyntiin ym. Yksi aikuinen tai kaksi lasta lasketaan yhdeksi kulutusyksiköksi. Jotta nelihenkinen perhe pysyisi Maailmanpankin absoluuttisen

köyhyysrajan yläpuolella, tulojen pitäisi siten olla 3 x 30 pv x 22 rs eli 1980 rs kuukaudessa, kuusipäiväisen työviikon Intiassa päiväpalkaksi muutettuna noin 80 rs. Minimipalkat eri puolilla maata vaihtelevat, pienimmillään ne jäävät alle 100 rupian päivässä.

FLO, suurin reilun kaupan merkkijärjestöistä, jonka edustaja Suomessa on Reilun kaupan edistämisyhdistys, hyväksyy minimipalkkatasoksi alueen keskivertopalkat tai voimassa olevan minimipalkan, Intiassa vähimmillään siis noin 2000 rs kuukaudessa. Muut reilun kaupan merkkijärjestöt ovat samoilla linjoilla. Suomalaisissa maailmankaupoissa taas on perinteisesti lähdetty siitä, että tuottajaryhmät itse määrittävät hinnan tuotteilleen, eikä siihen ole puututtu. Viime vuosina kuitenkin vierailuillamme käsityöläisryhmissä olemme huomanneet ansiotason uhkaavan jäädä jälkeen hintojen noususta ja kannustaneet huomiomaan kohoavat materiaali- ja

elinkustannukset hinnoittelussa, sekä maksamaan reilun kaupan merkkijärjestöjen minimipalkkoja suurempia palkkoja.

Ammattiyhdistysväen raportti *Stiching a decent wage* laskee pohjapalkkatavoitteensa ottamalla sekin lähtökohdaksi nelihenkisen perheen tarpeet yhden palkan-ansaitsijan taloudessa. Raportti päättyy esittämään Intiaan 6968 rs kuukausipalkkaa eli 268 rupiaa päivässä. Lähtökohta laskelmalle on ruuan hinta ja tilastotieto, että noin puolet tämän tulotason ihmisten rahoista menee ruokaan. Hintataso on arvioitu tekstiiliteollisuuskeskittymien mukaan, ja on siten keskimääräistä korkeampi. Samainen raportti toisaalta kertoo ison ja elinkustannuksiltaan kalliin Bangaloren kaupungin työväenliikkeiden laskeneen palkkatarpeeksi 4 364 rs kuukaudessa (noin 168 rs per työpäivä).

World of Good -järjestö on useita vuosia kehittänyt verkossa toimivaa laskuria, minkä avulla voisi tarkastella tietyn maan tai

alueen palkkoja. Laskurin ongelmana on vaihtokurssidollarin käyttö, mikä tekee siinä olevat dollarimääräiset rajat, 2 dollaria ja 4 dollaria päivässä, jyrkän eriarvoiseksi ostovoimaltaan eri kehitysmaissa. Laskuri käyttää näitä rajoja päiväpalkkana, eikä päivässä yhden henkilön käytettävissä olevana rahana. Paremmin laskuri kuvaa todellisuutta kahdessa muussa antamassaan luke-massa: maan tai alueen virallinen minimipalkka sekä yhdysvaltalaisen minimitarvepalkan pohjalta laskettu *non poverty wage* -palkka, joka on suhteutettu kunkin maan ostovoimaan kertomalla se kyseisen maan ja USAn henkeä kohti lasketun bruttokansantuotteen osamäärällä. Non poverty wage ei kuitenkaan huomioi maan sisäisiä eroja hintatasossa, jotka voivat olla erittäin suuria. Intian non-poverty wage -palkaksi laskuri antaa 115 dollaria kuukaudessa (noin 5250 rs).

Kohtuullisen palkkatason määrittäminen saattaa äkkisel-tään tuntua helpolta, mutta ei se sitä ole. Vielä vaikeammaksi palkanmäärittely tulee, kun pitäisi jotenkin pystyä huomioimaan kohtuullista tulotasoa määri-

tettäessä myös reilun kaupan piirissä olevien käsityöläisten omilta yhteisöiltään palkan lisäksi saamat monet sosiaaliedut. Nehän osaltaan toisaalta parantavat työntekijän toimeentuloa ja luovat kriisiajan turvaa, mutta toisaalta myös nostavat tuotteen valmistuskustannuksia ja siten myös hintaa. *Kumppani*-lehden 2/2011 mukaan kalliit terveydenhoitokustannukset ajavat lähes 40 miljoonaa intialaista köyhyyteen vuosittain. Jacky Bonney toteaa MESHin verkkosivuilla että pienituloisten ihmisten vuosituloista lapsen sairastuminen vie 60 %.

Palkkatasoja miettiessä on hyvä myös huomata, että esimerkiksi osittain rahatalouden ulkopuolella elävän adivasin, Intian alkuperäisväestön edustajan, elintaso ja elämänlaatu saattaa laskea romahdusmaisesti, mikäli hän siirtyy muutaman dollarin päivässä antavaan työhön kotiseutunsa ulkopuolelle, vaikka maailmanpankin tilastoissa häntä ei enää sen jälkeen luokiteltaisikaan köyhäksi. BKT kasvaa, köyhyystilastot kaunistuvat ja hän elää entistä huonommin.

Antti Markkanen

”Rahan ostovoima ja työssäkäyntikustannukset vaihtelevat myös saman maan eri alueiden välillä.”

Guatemalalaisessa Aj Quen -osuuskunnassa kankaita kudotaan perinteiseen tapaan vyökangaspuilla.

kuva Man Virtanen

Eri kehitysmaiden erilaiset lähtökohdat maailmanmarkkinoilla

World of Good -järjestöllä on verkossa laskuri www.fairtrade-calculator.com, jonka avulla voi mm hahmottaa saman elintason antavan palkan eroja eri maissa. Laskurin keväällä 2011 antamat tässä taulukossa olevat *non poverty wage* ja maakohtaiset minimipalkat (suluissa) ovat Yhdysvaltain dollareissa (vaihtokurssi). Ne eivät ole ehdoton totuus elämiseen riittävästä palkasta kussakin maassa, eivätkä laisinkaan huomioi maiden sisäisiä alueellisia suuria eroja. Taulukko ei välttämättä myöskään anna täysin oikeaa kuvaa eri maiden välisistä eroista.

Maa	Kuukausipalkka US\$
Suomi	1 453,00 (eri alojen yleissitovat työehtosopimukset)
Intia	115,00 (eri osavaltioissa vaihtelee, Delhi 70,20)
Bangladesh	69,00 (26,60)
Kamerun	75,00 (56,00)
Tansania	24,00 (37,00)
Kenia	36,00 (72,80)
Meksiko	323,00 (72,00)
Guatemala	151,00 (123,60)
Nicaragua	93,00 (42,20)
Peru	199,00 (176,00)
Chile	380,00 (305,00)
Bolivia	93,00 (82,00)
Filippiinit	151,00 (84,40)
Etelä-Afrikka	401,00 (118,20)
Israel	808,00 (1100)
Länsiranta ja Gaza	laskin ei anna erillisiä tietoja

Prescraftin helistinmestari Pa Wang Walters sokeutui 23 vuotta sitten 40 vuoden ikäisenä. Toimeentulonsa Pa Walters hankkii tekemällä juju nilkka- ja käsihelistimiä *Entada gigas*-liaanin pavuista ja raffianarusta.

Presbyterian Handicraft Center

Prescraft on kamerunilainen afrikkalaisen taiteen ja käsityön tuottaja, myyjä ja maastaviejä. Se on Kamerunin presbyteerisen kirkon kehityshanke, joka perustettiin 1960-luvun alussa. Kansainvälisen reilun kaupan yhteistyöjärjestön WFTOn jäsenenä Prescraft noudattaa kaikessa toiminnassaan reilun kaupan periaatteita. Prescraftin tuotteet tehdään joko yhteisön omissa käsityökeskuksissa tai käsityöläisten kotona. Tekijöille maksetaan tuotteista oikeudenmukainen ja reilu hinta. Vuonna 2011 se tarjoaa työtä yli 150 ihmiselle.

Prespot-savityöpaja sijaitsee Bamessing-Nseissä, perinteikkäässä savenviljojen kylässä. Prescraft huolehtii

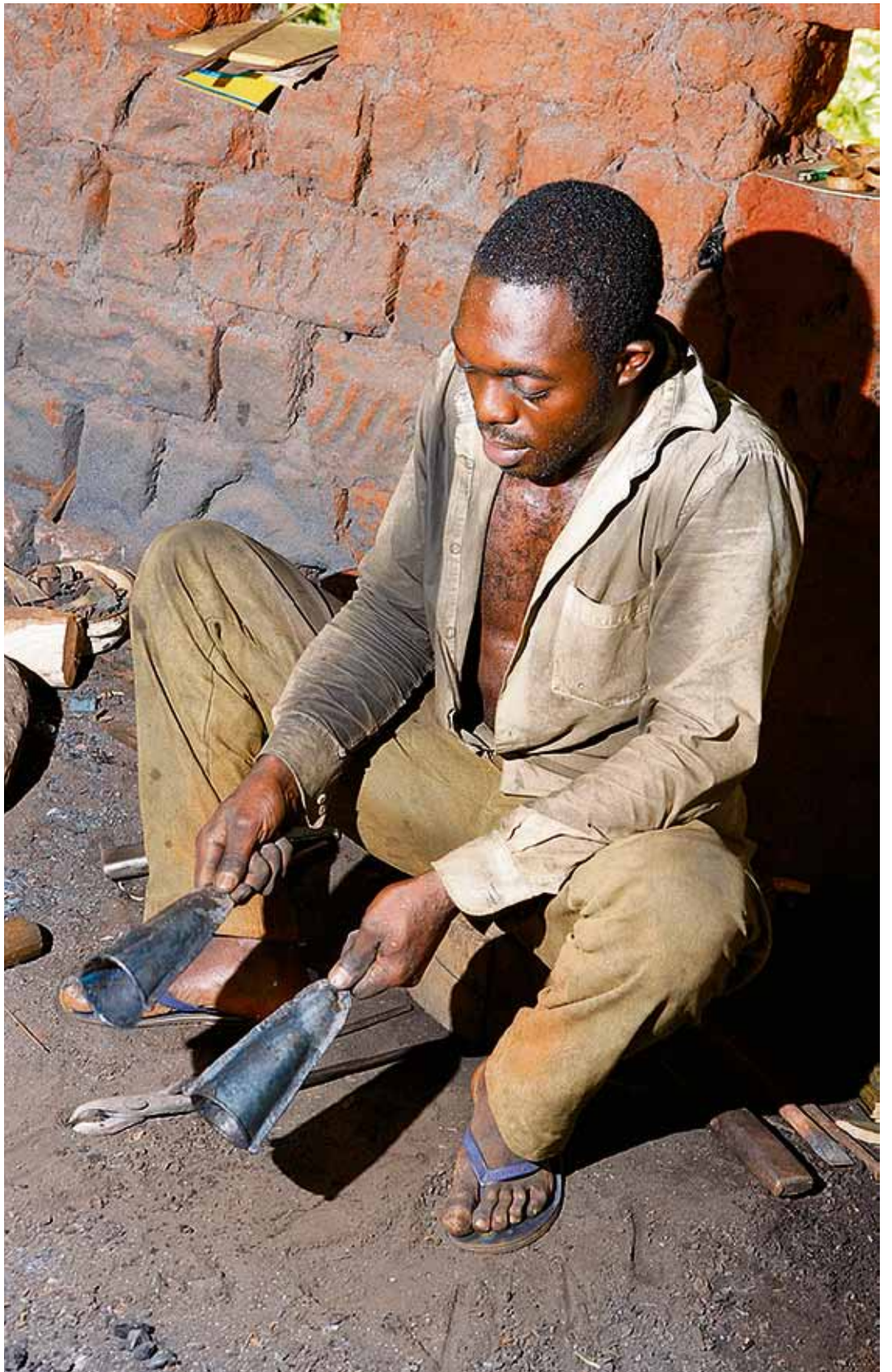
ympäristöstä kasvattamalla savenpoltouuneissa käyttämään polttopuuta omilla tiluksillaan ja ylläpitämällä metsänistutuso-

jelmia yhdessä alueen maanviljelijöiden kanssa. **Bali-Nyongan käsityökeskus** on noin 20 kilometrin päässä Bamessing-Nseistä.

Keskuksessa on useita työpajoja, joissa tehdään puukaiverruksia ja muita puutöitä, musiikki-instrumentteja sekä punontatöitä mm. koreja, huonekaluja ja rytmisoitimia rottingista tai raffianiinestä. Prescraftin perinteiset länsiafrikkalaiset soittimet ovat ammattimuusikoiden arvostamia instrumentteja. Prescraftin tuotekuvasto on nähtävissä verkossa <http://www.prescraft.com/catalog>.

Ndolla Christopher jatkaa Babungon raudantaontaperinnettä. Pari kymmentä vuotta sitten alueella harjoitettiin vielä perinteistä kaivostointia. Nykyisin raaka-aineena käytetään halvempaa ja vähemmällä työllä saatavaa metalliromua. Tunnetuin tuote on gong, rautakello, jota käytetään sekä soittimena, että julkisten kuulutusten lukijoiden, julkihuutajien, työkaluna. Gongissa voi olla useampia kelloja, jolloin ne viritetään eri ääniin.

Prescraftin käsityöläiset ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia. Niille heistä, jotka eivät pysty järjestämään itselleen tarvittavia työkaluja ja -tiloja kotonaan, Prescraft tarjoaa asianmukaiset työskentelytilat ja rahoittaa materiaali- ja työkaluhankintoja. Prescraft myös kouluttaa työmenetelmissä ja auttaa tuotekehityksessä sekä etsii tuotteille ostajia. Kokeneet käsityöläiset opastavat harjoittelijoita. Itsenäisinä ammatinharjoittajina käsityöläiset määräävät omat työaikansa elämäänsä parhaiten sopivalla tavalla. Työskentelemällä 40 tuntia viikossa he ansaitsevat keskimäärin 75 000–90 000 Keski-Afrikan frangia (CFA) eli 115–137 euroa kuukaudessa. Se on noin kolme kertaa enemmän kuin maan lail-

linen minimipalkka 28 000 CFA (luvut talvelta 2011).

Prescraft käyttää hinnoittelussaan apuna verkossa olevaa laskinta (www.fairtradecalculator.com), jota se pitää hyvänä työkaluna hinnanmuodostuksessa. Kysymys tuotteen oikeudenmukaisesta ja reilusta hinnasta on monimutkainen. Siinä on huomioitava kaikki kauppa- ketjuun osallistujat tuotteen tekijästä aina siihen yksittäiseen kuluttajaan, joka sen jossakin päin maailmaa ostaa. Prescraft kuten kaikki WFTOn jäsenjärjestöt haluavat luonnollisesti saada käsityöläisilleen mahdollisimman hyvän palkan, mutta samanaikaisesti on varottava ylilyöntejä, koska silloin tuotteet eivät enää myy.

www.prescraft.com
www.maailmankaupat.fi/tuottajat/index.html
www.maailmankaupat.fi/kirahvi/tuotteidenvalmistus.html

Lomalla kaukana kiireestä

Prescraftin käsityökeskus Bamessingin maaseudulla on myös reilun matkailun kohde, missä vieraat voivat seurata käsityöläisten työtä, tai vaikkapa osallistua savenvalantakurssille. Viihtyisä vierasmaja pystyy majoittamaan kerralla seitsemän matkailijaa. Rauhallinen sijainti kaukana kiireestä tarjoaa mahdollisuuden rentoutua, levätä, tehdä patikkaretkiä ja opastettuja

matkoja Ndopin kukkuloille tai vuokrata hevonen ratsastusretkille. Halutessaan matkailijat voivat itse valmistaa ruokansa vierasmajan keittiössä tai tilata valmiit ateriat.

Kallein majoitusvaihtoehto, kahden hengen huone omalla kylpyhuoneella, maksaa 8500 CFA eli noin

13 euroa henkilöltä. Hintaan sisältyy aamiainen: kahvia tai teetä, sesongin hedelmiä, leipää, voita ja marmeladia tai hunajaa.

www.prescraft.com/guest_house_bamessing

Teksti Laura Hokkanen ja Antti Markkanen
Kuvat Prescraft ja Kati Hjern

St. Mary's Mahila Shikshan Kendra

Ahmedabadissa, Gomtipurin slummissa, Gujaratin osavaltiossa, Intiassa, toimii St. Mary's Mahila Shikshan Kendra, Pyhän Marian naisten käsityökeskus. Kaikki sai alkunsa vuonna 1970 yksittäisestä dominikaanisairaan järjestämästä ompelukurssista. Se oli menestys, sillä siitä kasvoi käsityöyhteisö, johon nykyään kuuluu jo yli 400 alueen naista. Laadukkaita kodintekstiilejä, vaatteita ja laukkuja myydään Intian markkinoille ja vientiin vuosittain noin 300 000 dollarilla. Se merkitsee naisille mahdollisuutta kouluttaa lapsensa ja vahvistaa asemaa perheessä ja yhteiskunnassa. Kaikki tuotteet tehdään vanhan intialaisen käsityöperinteen mukaisesti peilikirjontana.

St. Mary's ei ole pelkästään tilauksia ja myyntejä koordinoiva yhteisö. Se järjestää naisille mm. kirjonta-, ompelu- ja designkoulutusta. Yhteisöllä on myös apteekki, neuvola ja sairaala. Jokaisella

yhteisön naisella on oma pankkitili säästöjä varten. St. Mary's myöntää pienlainoja sekä tukee taloudellisesti sairaudenhoito- ja lasten koulunkäyntikuluissa.

Valtaosa St. Mary'sin myymistä tuotteista päättyy vientiin,

joten ulkomaalaisten ostajien pitkäaikaiset ja reilut kauppakumppanuudet ovat elintärkeitä. Tuotteiden hinnoittelussa St. Mary's joutuu huomioimaan ostajien vaatimukset. Pyrkimykset nostaa hintoja johtavat monissa

tapauksissa tilausten perumiseen kokonaan tai osittain. Toisaalta kuitenkin elinkustannukset Intiassa nousevat koko ajan. Korvatakseen tämän suomalaiset maailmankaupat maksavat tilauksistaan lisähintaa työntekijöiden bonusrahastoon. Kertyneet varat jaetaan tasapuolisesti kaikkien yhteisön jäsenten kesken naisten itse päättämällä tavalla.

Teksti Laura Hokkanen, Tuula Wilen ja Antti Markkanen

Kuvat Tuija Saloranta

Lisää tietoa ja kuvia

<http://stmsk.org/>
www.maailmankaupat.fi/kirahvi/tuotteidenvalmistus.html

www.aamutahti.net/tuottajat/st-marys-intia

Video

www.youtube.com/watch?v=OOGZ2yRNgdw

Peilikirjonta

Peili- eli shisha-kirjontatekniikka on perinne Intian Gujaratissa ja Rajasthanissa sekä Pakistanin Sindissä. Ne ovat seutua, missä vedestä on jatkuvasti pulaa. Peileillä koristeellisten vaatteiden sanotaan kuvaavan ihmisten iloa heidän nähdessään veden kimalluksen. Sekä islamilaisessa että hinduperinteessä peilien uskotaan myös suojelevan pahalta. Aikoinaan peileinä käytettiin Sindin erämaasta löytyvää kiillettä tai kuoriaisen siipiä.

Perinteisesti morsian on tuonut kotiin värikkäästi ja taidolla itsensä tai sukunsa naisten kirjailemia pukuja, seinätekstiileitä ja kotieläinten loimia. Käsityöperinne alueella on kuitenkin kuihtumassa. Turismi-teollisuuden tarpeisiin on myyty vanhoja laadukkaita kappioita ja alettu tehdä huonolaatuista jäljitelmää.

St Maryn käsityökeskuksen naiset tekevät laadukasta kirjontatyötä. Ensin kirjontamalli piirretään kaavapaperille, jonka päälle tehdään neulalla reikiä. Näin paperista tulee painoseula,

jolla kuvio painetaan kankaalle. Keskukseen naiset hakevat kankaat, peilit ja kirjontalangat käsityökeskuksesta ja tekevät kirjontatyön kotonaan itselleen sopivana aikana. Päivittäinen työaika on yleensä kolmesta neljään tuntia.

Neliön, kolmion tai ympyrän muotoisissa peileissä ei ole reikää, ja ne kiinnitetään pohjakankaaseen ensin kahdella pystysuoralla ja kahdella vaakasuoralla langalla, jotta peili pysyy paikallaan. Koristeellinen kirjonta peiliin ympäri tehdään shisha-pistoilla, napinlääpipoistoilla, aitapistoilla tai Kreetan pistoilla. Kirjotut työt palautetaan keskukseseen, jossa ne viimeistellään pesemällä, silittämällä ja ompelemalla valmiiksi tuotteiksi.

Lisää peilikirjonnasta

Mary Gostelov 1977: Kauneimmat kirjontamallit. Malleja kaikkialta maailmasta

John Gillow, Nicholas Barnard: Traditional Indian Textiles

www.maailmankaupat.fi/kirahvi/tuotteidenvalmistus.html

http://hsc.csu.edu.au/textiles_design/design/1_1_5/shisha.htm

Susheela Ashok

Susheela Ashok, St Mary's -käsityökeskuksen vakinaisen kirjontatyön mallimestari, työskentelee kuusi päivää viikossa. Hän aloittaa päivänsä keskuksessa klo 9.15 ja palaa kotiin klo 17.30. Päivän aikana hän saa nauttia ruoka- ja teetauoista.

Susheelan mies on päivätyöläinen, jonka työnantajat palkkaavat tarvittaessa. Kaikille päiville miehellä ei ole töitä. Susheelan ansiot ovat siten perheelle ratkaisevan tärkeitä. Perheessä on kaksi lasta, tyttö ja poika. Tytär on jo koulussa, ja St Mary's maksaa hänen koulunkäyntikulunsa. Vuonna 2011 Susheela saa palkkaa 5 020 rs kuukaudessa. Vuodessa hänellä on 30 lomapäivää ja lisäksi 10 juhlapyhänpäivää. Työstä karttuu

eläke valtion työeläkerahastoon. Lisäksi hän saa joka vuosi bonuksen, kuten kaikki St Mary'sin työntekijät. Tarvittaessa hänellä on mahdollisuus saada lainaa St Mary'sta sekä tukea sairaudenhoitokuluihin.

Susheela hankki 14 vuotta sitten oman talon St Mary'sta ottamansa lainan turvin. Talo maksoi 110 000 rs, mutta nykyisin sen arvo on jo 500 000 rs (noin 8000 euroa). Kylpyhuoneen uusimiseen ja muuhun remonttiin Susheela on ottanut myöhemmin vielä 30 000 rs lainaa, mitä hän lyhentää 500 rs kuussa. Korko on 5 % kokonaissummasta, riippumatta takaisin maksuun menevistä vuosista.

Palam Rural Centre

Vuonna 1978 perustettu Palamin maalaisyhteisö sijaitsee Veerapandin kylässä Tirupurin kaupungin lähistöllä Etelä-Intiassa. Tamiin kielen sana Palam tarkoittaa siltää, ja nimi kuvaa yhteisöä siltana kansanryhmien välillä. Se on myös lyhenne sanoista Peoples' Association for Leather and Allied Manufacture ("nahkatyöläisten yhdistys").

Yearcaudin vuoriseudulta. Siellä öljyihin tarvittavia kasveja keräävät alueen alkuperäisasukkaat, adivasit. Seuraavaksi massa puristetaan ja leikataan halutun muotoisiksi paloiksi ja niihin upotetaan asiakkaan haluama teksti tai logo ja saippuoiden annetaan kuivua 2–3 päivää. Valmis saippua on miedosti emäksinen,

pH 8. Lopuksi saippuat pakataan vahapaperiin sekä käsintehdystä kartongista valmistettuun myyntipakkaukseen.

Teksti Antti Markkanen
Kuvat Kati Hjern

www.juuttiputiikki.fi
www.maailmankaupat.fi/kirahvi/tuotteidenvalmistus.html

Kastisorto on Intiassa periaatteessa lakkautettu perustuslailla jo vuonna 1950. Käytännössä kastijako on edelleen voimissaan. Huonoimmassa asemassa ovat neljän pääkastin, varnan, ulkopuolelle jäävät kastittomat dalitit sekä maan alkuperäisväestö, heimokansalaiset eli adivasit. Sekä varnoihin kuuluvat että niihin kuulumattomat on lisäksi jaettu lukemattomiin työperäisiin alakasteihin, jateihin. Pohjimmaisena kastijärjestelmässä ovat jätteidenkerääjät ja nahkatyöläiset. **Palamin** jäsenet ovat madhareita, nahkatyöntekijöitä.

Palam on rakentanut ja lahjoit-

tanut talot kodeiksi jäsenilleen. Puhtaan veden saanti on turvattu ja terveydenhuolto on ilmaista. Korottomat pienlainat kuuluvat etuihin. Lasten koulutus on yhteisön tärkein tavoite sen pyrkiessä katkaisemaan sukupolvesta toiseen jatkuneen syrjinnän. Palam tarjoaa omassa peruskoulussaan hyvät lähtökohdat lapsilleen. Koulun jälkeen nuoria rohkaistaan taipumuksiensa mukaisesti jatko-opintoihin, ja Palam kantaa niiden kustannukset. Yhteisön lapsista on tullut mm. opettajia, sairaanhoitajia ja insinöörejä.

Tulonsa Palam saa käsityötuotannosta. Nahkatyötä tärkeämmäksi ovat nousseet

puhtaista kasviöljyistä käsintehdyt tuoksusaippuat, jotka tehdään yhteistyössä lähiseudulla toimivan *Gandhi Seva Sangamin* (GSS) kanssa. GSS:n toiminnan ydin on vanhainkodin, orpokodin ja 1 500 oppilaan koulun ylläpito.

GSS:ssä saippuamassa keitetään muuripadassa neempuu-, mohuapuu-, kookospalmu-, öljypalmu-, maroti- ja riisikuituöljyistä. Eri saippualaduissa käytetään erilaisia öljysekoituksia, jotka lämmitetään muuripadassa 70–80 asteeseen samalla hämmennetään. Seokseen lisätään jatkuvasti sekoittaen lipeää ja suolaa, jotta kasvirasva erottuu massasta. Sen jälkeen seoksen annetaan jäähtyä puolikiinteäksi massaksi. Pohja- ja pintakerros poistetaan, keskimäinen kerros on puhdasta saippuaa ja se laitetaan jäähdytysmuotteihin kiinteytymään.

Gandhi Seva Sangamista raakasaippua kuljetetaan Palamin saippuapajaan. Tässä vaiheessa massassa on viidesosa kosteutta, joten se on jauhattava lastuiksi ja kuivattava varjossa. Sen jälkeen saippualastuihin sekoitetaan huolellisesti aitoja kasveja tislattuja tuoksuöljyjä. Tuoksuöljyt tulevat mm Bhavani Singh's Perfumery'stä

Jesudoss – suutarimestari ja saippuantekijä

Vuonna 1958 syntyneen Jesudossin lähtökohdat eivät olleet parhaat mahdolliset. Hän syntyi madhariksi, kastijärjestelmän hylkimäksi nahkatyöläiseksi. Koulu jäi kesken ja luku- ja kirjoitustaito oppimatta kun työhön piti ryhtyä kymmenen vanhana. Palamiin Jesudoss tuli mukaan sen perustamisesta pitäen vuonna 1978, ja se muutti hänen elämänsä suuntaa.

Nykyisin Jesudoss on yksi Palamin taitavimmista suutarimestareista. Nahkatöiden kysyntä on kuitenkin laskussa, ja ison osan vuotta hän työskentelee saippuan valmistuksessa. Palkka on ostovoimaltaan hyvä, 480 rs päivässä, ja yhteisön tuotosta jaetaan työntekijöille jouluisin bonus, joka on viime vuosina ollut 48 prosenttia vuosipalkan päälle. Hän pääsee eläkkeelle 58-vuotiaana ja saa silloin erorahana noin 500 000 rs (noin 8 300 euroa) suuruisen

kertasuorituksen eläkekassasta ja sen jälkeen kuukausittaisen eläkkeen. Erorahalla pystyisi ostamaan talon tai kaksikin, mutta Jesudoss on jo asunnon omistaja. Palamilta saadussa kotitalossa asuu enää Jesudoss vaimonsa kanssa, nuorin tytär sekä Jesudossin iäkäs äiti. Kolme vanhinta tytärtä ovat jo perustaneet omat perheensä.

Bethanyn käsityötuotanto alkoi lähes 30 vuotta sitten. Se antoi työtä lepran (spitaal) vammaut- tamille. Työ oli osa laajaa koko- naisuutta, mihin kuului lisäksi talojen rakentaminen ja lah- joittaminen yhteisön jäsenille, terveydenhuolto, lasten koulutus ja ruoka sekä muita sosiaali- etuuksia. Osallistumalla parin tunnin ajan päivässä yhteisön yhteisiin töihin, kuten viljelmien kasteluun tai langan kerimiseen, eläkkeelle jääneet saavat yhtei- söltä pienen lisäansion.

Bethany Leprosy Colony Association

Pelastusarmeijan sairaalassa hoitoa saaneet intialai- set leprasairaat perustivat Bethanyn leprasiirtokunnan 1950-luvulla. He eivät halunneet palata kotiseudulleen, koska kokivat syrjintää sairautensa vuoksi. Asuinalue pe- rustettiin Intian valtionrautateiden virallisesti omistamalle jättömaalle Andhra Pradeshin osavaltioon lähelle Bapatlan kaupunkia. Rautatien viereisen maa-alueen valtaaminen köyhien käyttöön on Intiassa yleinen tapa.

Vasta 70-luvulla alkoivat tehokkaat lepralääk- keet hitaasti levitä markkinoille. **Bethanyn** alkupe- räisillä asukkailla ei tehokkaita lääkkeitä sairauteen ollut ja siksi moni kantaa sairauden merkkejä kuten arpia ja puuttuvia sormia ja varpaita. Kotiseudulla sairau- den merkit olisivat tarkoittaneet

joko eristäytymistä neljän seinän sisälle tai kerjuumatkoja kauaksi kotoa, sillä tieto sairaudesta olisi leimannut koko suvun. Leprasai- raiden yhteisössä julkinen näyt- täytyminen oli mahdollista.

Pelastusarmeijan tuella yhtei- sössä aloitettiin kutomistointa, jottei toimeentuloa olisi tarvinnut hakea kerjäämisestä. Samoihin

aikoihin luotiin yhteyksiä länsi- maisiin järjestöihin, joilta saatiin avustuksia sairauden vammaut- tamien kuntouttamiseen sekä rakennusprojekteihin kuten kou- luun, ja klinikkaan. Intian valtion avustuksella puolestaan raken- nettiin asukkaille hirmumyrskyt kestävät asuinrakennukset entis- ten lehväkattoisten savimökkien tilalle. Nykyään tuotannollinen toiminta ja avustuksilla ylläpidet- tävä toiminta ovat taloudellisesti

eriytetty toisistaan. Kumpiakin koskevat tärkeimmät päätökset tekee asukkaiden keskuudestaan valitsema vanhimpien neuvosto.

Tunnetuimpia Bethanyssä valmistettuja käsityötuotteita ovat maailmankaupoissa myytävät raitaolkalaukut. Ne valmistetaan kutomalla puuvillalankaa kapeis- sa käsikangaspuissa värikkäiksi nauhoiksi ja ompelemalla nauhat yhteen laukuiksi. Isoilla kangas- puilla tehdään muita tuotteita

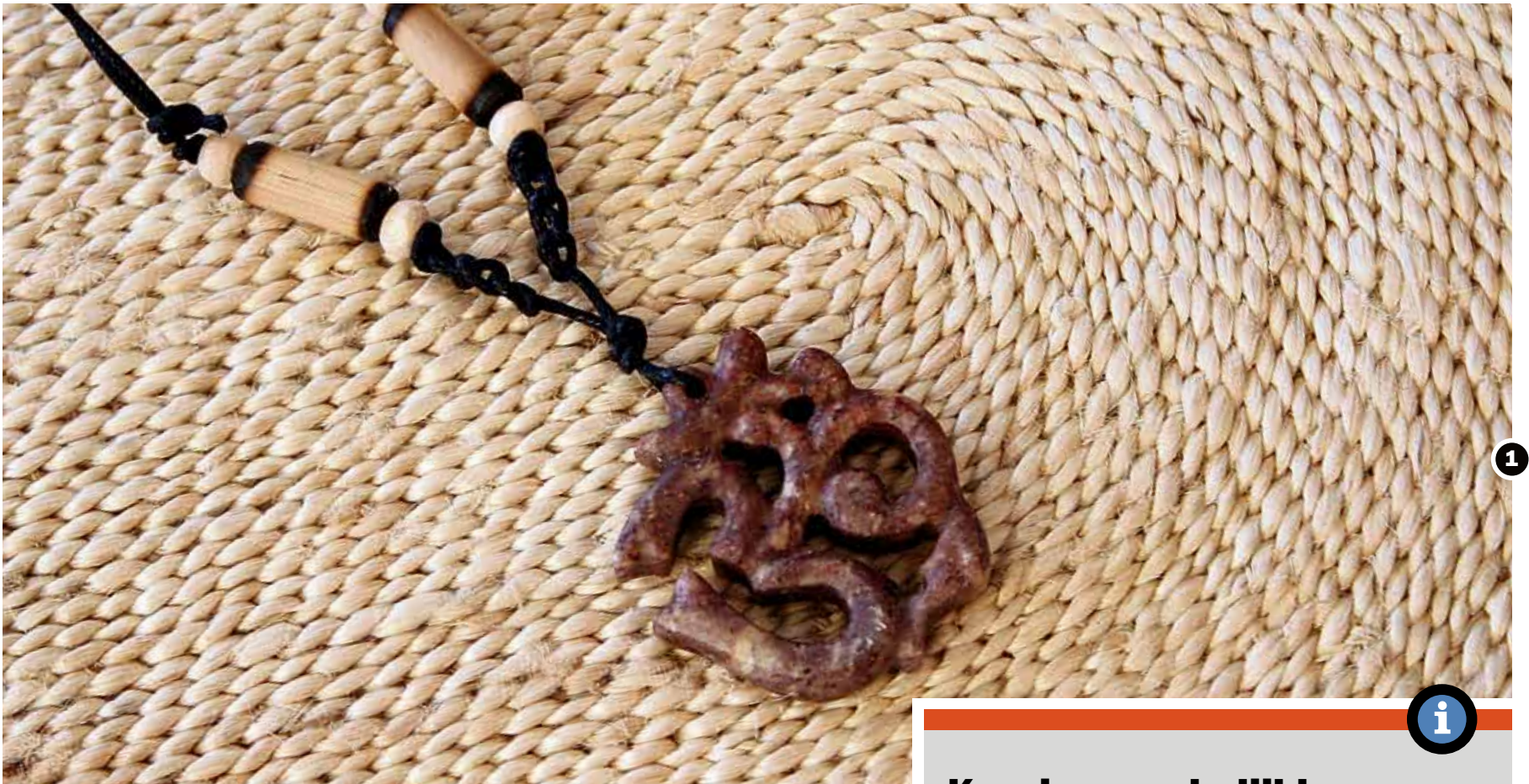
mm. vauvankantoliinoja ja pöy- täliinoja. Mallit olivat alun perin yksinkertaisia, jotta vammautu- neetkin ihmiset pystyivät niitä valmistamaan mutta nytemmin valikoimassa on myös monimut- kaisemmin valmistettuja tuotteita. Käsityötuotanto työllistää noin 100 henkilöä määrän riippuen kulloisistakin tilauksista. Työnte- kijöistä suurin osa on osa-aikaisia nauhan kutojia. Kaikki työntekijät saavat työstään urakkapalkkaa, joka on jonkin verran osavalti- on minimipalkkoja suurempaa. Työntekijöille karttuu eläke *provi- dent fund* -työeläkejärjestelmässä.

Teksti Mikko Leppälä
Kuvat Kati Hjerp

www.juuttiputiikki.fi
www.maailmankaupat.fi/kirahvi/tuotteidenvalmistus.html

Bethanyyn asettuneet lepran sairastaneet ihmiset perustivat perheitä ja saivat terveitä lapsia. Valtaosa lepran sairastaneista on jo eläkkeellä ja heidän lapsensa, suurperheiden nuoremmat sukupolvet, jatkavat työntekoa.

Auro Ganesh Stone Carvings

Etelä-Intiassa, Aurovillen laitamilla, sijaitsee Auro Ganesh Stone Carvings, kivenveistoon erikoistunut pienyritys. Yritys sai alkunsa 1990-luvun lopulla, kun New Creation-yrityksen ranskalaissyntyinen omistaja Andre lahjoitti kiviveistämön koneineen työntekijälleen, kivenveistäjäimestari Rajasekarille ja pyysi tätä jatkamaan itsenäisenä yrittäjänä. Andre oli vuosia aiemmin kouluttanut Rajasekarin kivenveistäjäksi Mamallapuramissa, joka on tunnettu ikivanhoista kalliotemppeleistään, kiviveistoksistaan sekä kivityökoulutuksestaan. Rajasekar antoi uudelle yritykselleen nimen Auro Ganesh Stone Carvings ja jatkoi vanhan intialaisen kädentaidon, kivenveistotekniikan, ylläpitämistä oman yrityksen voimin.

Kivituotteita valmistavan **Auro Ganesh Stone Carvingsin** suurimpia ostajia ovat lähialueen liikkeet, mutta yritys myy myös kansainvälisille reilun kaupan markkinoille. Rajasekar kouluttaa ja palkkaa kivenveistäjiä ja on lisäksi pystynyt työllistämään kaikki New Creationista siirtyneet työntekijät. Kivityöläisten ohella yrityksellä on työntekijöitä toimistossaan ja myymälässään. Vuonna 2005 valmistuneet asianmukaiset tuotantotilat ja moderni myymälä sijaitsevat myynnin kannalta ihanteellisella paikalla Aurovilleen johtavan tien varrella.

Mamallapuramissa työskennellyt kivityöntekijä, Munuswamy, päätyi töihin Auro Ganesh Stone Carvingsiin kuultuaan mahdollisuudesta työskennellä reilummin ehdoin Rajasekarin yrityksessä. Palkka on parempi

kuin edellisessä työpaikassa ja työmielenkiintoista ja haastavaa. Kivenveistäjän lähtöpalkka on 120 rupiaa päivässä, mutta nousee kokemuksen myötä yli 250 rupiaan (vuonna 2011). Työpaikan tuomia etuja ovat käsityöläisvakuutus, sairausvakuutus sekä mahdollisuus korottomaan lainaan ja lasten koulunkäyntiin.

Kivenveistäjän työ ei kuitenkaan ole ikuista: silmän ja käden tarkkuus heikkenee iän myötä, mikä vaatii kivityöläisiä tekemään uusia tulevaisuudensuunnitelmia melko nuorella iällä. Nelikymppisen Munuswamyn suunnitelmissa onkin paluu kotikaupunkiin ja pienen myymälän hankkiminen sieltä.

Maailmankaupat ostavat Auro Ganesh Stone Carving-sista pääasiassa kivistä kaiverrettuja koruja. Kivikoruja tehdessä kivilohkareesta sahataan

ohuita levyjä, joihin piirretään kunkin korun kuvio sapluunaa käyttäen. Kuvio leikataan kivistä konesahan ja -poran avulla ja hiotaan hiomakoneella. Lopuksi koru viimeistellään hiomalla ja kiillottamalla se käsin.

Teksti Tiina Junno
Kuvat Kati Hjerp

www.juuttiputiikki.fi
www.maailmankaupat.fi/kirahvi/tuotteidenvalmistus.html
Maailmankauppalehti 2/2007

Korujen symboliikkaa

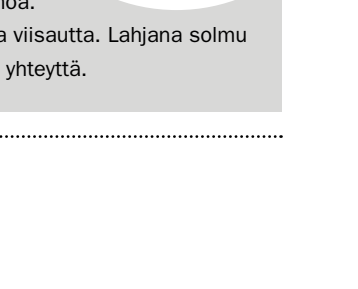
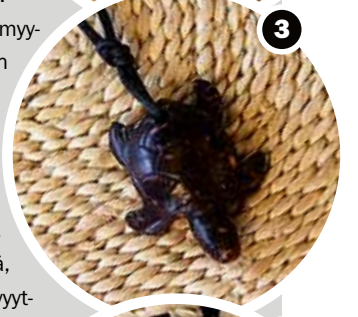
Auroganesh Stone Carvingsin valmistamat kivikorut ammentavat symboliikkansa yleismaailmallisesta kuvakielestä, mutta myös hindulaisesta, buddhalaisesta sekä kelttiläisestä perinteestä. Korut kuvastavat mm. rakkautta, ikuisuutta, voimaa, suojelua, hedelmällisyyttä, onnea, rauhaa, pitkäikäisyyttä ja ykseyttä. Ne viestivät ympäröivälle maailmalle jotain kantajastaan ja hänen ajatusmaailmastaan.

Om (kuva 1) on sankriitinkielinen tavu, joka tarkoittaa kaikkeutta tai kaiken alkulähdettä. Se on yksi kuuluisimmista mantroista, joita käytetään mm. meditaatiossa. Om sisältää kolme kaarta, puoliympyrän ja pisteen. Kaaret kuvaavat todellisuuden eri tasoja, piste kuvaa kokonaisuutta ja puoliympyrä Mayaa eli harhakuvaa, illuusiota. Intialaisten Veda-kirjoitusten mukaan maailmankaikkeuden syntyessä kuului äänne (om), josta koko maailma sai alkunsa. Sanotaan, että om kuuluu koko ajan hiljaisuudessa kaiken olemassa olevan taustalla.

Delfiini (kuva 2) symboloi iloa, kommunikaatiota ja yhteisöllisyyttä. Se on myös rakkauden jumalattaren symboli, joka yhdistetään rakkauden lisäksi harmoniaan, vapauteen, luottamukseen ja yhteyteen sisäisen olemuksen kanssa. Delfiinit ovat ihmisten auttajia ja ystäviä mynteissä ympäri maailman. Niiden uskotaan suojelevan ja tuovan hyvää onnea mm. merenkulkijoille. Delfiinin energia on leikkisää ja ystävällistä.

Kilpikonna (kuva 3) symboloi maa-aitia ja jumalatarvoiman ruumiillistumaa. Se edustaa suojelua, onnea, menestystä, rauhaa, pitkäikäisyyttä, luovuutta, kestävyttä, hedelmällisyyttä ja voimaa. Kilpikonna on aina tasapainossa eikä sen tasapainoa ole helppo horjuttaa.

Päättymätön solmu (kuva 4) symboloi buddhalaisuudessa ikuisuutta ja ykseyttä. Kuvio on yksi tiibetiläisen kulttuurin suosituimmista symboleista. Vailla alkua ja loppua oleva solmu kietoutuneisuutta ja harmonista tasapainoa. Solmu symboloi myös Buddhan loputonta viisautta. Lahjana solmu kuvaa antajan ja saajan onnea tuottavaa yhteyttä.

Inner Reflection

”Tarve saada töitä on tärkeä tekijä työntekijöitä valittaessa”, kertoo Intian Pondicherryssa sijaitsevan pienyrityksen, Inner Reflectionin, omistaja Riaz Khan. Yrityksen työntekijät tulevat huonoista taloudellisista lähtökohdista, jotka altistavat heidät velkaantumiselle eikä koronkiskureiden kynsiin joutuminenkaan ole harvinaista. Riaz haluaakin tarjota töitä niitä kipeimmin tarvitseville. Helpottaakseen työntekijöidensä toimeentuloa yritys myös maksaa kaikki työntekijöiden ja heidän perheidensä terveydenhoitokulut.

Inner Reflection valmistaa käsintehtyjä kynttilöitä ja suitsukkeita sekä erilaisia paperituotteita. Yritys myös tekee lahjapakkauksia yhdistelemällä muiden reilun kaupan tuottajien tuotteita. Kaikki tuotteet ovat huolellisesti viimeistelyä ja harkittuja kokonaisuuksia. Tuotantotiloinaan Inner Reflectionilla on kolme rakennusta, joista kaksi on Riazin omistuksessa ja kolmas vuokralla.

Tällä hetkellä Inner Reflectionissa työskentelee 60 ihmistä, joista suurin osa on naisia. Yksi heistä on paperituotteiden viimeistelijänä ja pakkaajana työskentelevä Rani. Erottuaan

miehestään seitsemän avioliittovuoden jälkeen Rani jäi tyhjän päälle, mutta saatuaan työpaikan Inner Reflectionista hän on pystynyt elättämään itsensä ja osallistumaan vanhemmilta perityn kotitalon kunnostukseen yhdessä siskonsa ja veljensä kanssa.

Palkka on alueen yleiseen tasoon suhteutettuna kohtuullinen, minimissään 120 rupiaa päivässä, ja Rani pystyykin säästämään hieman rahaa pahan päivän varalle. Peruspalkan lisäksi Inner Reflection maksaa lomapäivät sekä matkakulut töihin, ja ylitöistä sekä sunnuntaitöistä työntekijät saavat kaksinkertaisen palkan.

Suurina hindujuhlapyhinä, divalina ja bongalina, maksetaan ylimääräinen kuukausipalkka bonuksena. Työpaikan tuoma etu on myös työntekijöiden mahdollisuus kouluttaa lapsensa. Käsiyöläis- ja sairausvakuutukset antavat turvaa, ja lisäksi työntekijöillä on rahasto, josta he voivat lainata rahaa turvallisesti 2 % vuosikorolla.

Teksti Tiina Junno
Kuvat Kati Hjerp

Maailmankauppalehti 3/2007
Maailmankauppalehti 4/2007
www.juuttiputiikki.fi
www.maailmankaupat.fi/kirahvi/tuotteidenvalmistus.html

Aromaterapia- ja Masala-suitsukkeiden valmistus

Suitsuke on tuoksuva savua palaessaan muodostava aromattinen aine, jota on kautta aikojen käytetty uskonnollisissa seremonioissa, puhdistautumisrituaaleissa, aromaterapiassa ja meditaatiossa luomassa tilanteeseen sopivaa tunnelmaa. Tuoksua voi myös käyttää hyttyskarkotteena sekä peittämään epämiellyttäviä hajuja. Nykyisin suitsukkeiden käyttö on yleistynyt monissa kodeissa ja tuoksuja löytyykin laidasta laitaan aina voimakkaista mausteisista tuoksuista kevyisiin kukkaistuksuihin.

Suitsukkeet ovat yleensä tikkuja tai kartioita, joiden poltto tapahtuu niille tarkoitettussa tulenkestävässä astiassa. Tikku tai kartio sytytetään ja hetken kuluttua liekki puhalletaan sammuksiin, jolloin jäljelle jäävä pieni kytevä hiillos alkaa levittää tuoksua ympäristöönsä. Intiassa suitsuketta on tapana kastaa nopeasti veteen polttoajan pidentämiseksi. Suitsukkeen voi sammuttaa tukahduttamalla hiiloksen kesken kytemisen.

Inner Reflectionissa valmistettavien Aromaterapia- ja Masala-suitsukkeiden perusmassa tehdään viidestä eri puujauhoista ja hiilestä, jotka sekoitetaan veden kanssa ja vaivataan muovailtavaksi. Suitsuketikkuja valmistettaessa massa rullataan bambutikkujen ympärille ja tikut jätetään kuivumaan vuorokauden ajaksi. Aromaterapia-suitsukkeissa aromiaineet lisätään tikkuihin pensselin avulla, kun taas Masala-suitsukkeissa tuoksuöljy leivotaan suoraan suitsukemassaan. Tuoksuöljyinä Inner Reflection käyttää aitoja kasveja tislattuja tai puristettuja eteerisiä öljyjä.

Suitsukekarttioiden valmistuksessa massa painellaan metallimuottiin. Massan kuivuttua muotti avataan keskeltä ja kartiot otetaan ulos. Tuoksu lisätään upottamalla kartiot aromiseokseen puoleksi minuutiksi, minkä jälkeen karttioiden annetaan kuivua.

Madhya Kalikata Shilpangan

Madhya Kalikata Shilpangan (MKS) on vuonna 1994 perustettu intialainen käsityöläisten yhteistyö- ja vientijärjestö, jonka kotipaikka on Länsi-Bengalin osavaltion pääkaupunki Kolkata (Kalkutta). MKS tukee käsityöläisiä tuote- ja tuotantomenetelmien kehityksessä, rahoituksessa ja markkinoinnissa. Se hoitaa vientibyrokratian käsityöläisryhmien puolesta ja etsii tuotteille ostajia sekä kotimarkkinoilta että ulkomailta. MKS pyrkii edesauttamaan käsityöläisten mahdollisuuksia saada elantonsa työstään. Alusta pitäen otettiin ohjenuoraksi 'No Aid, Give us Trade' – 'emme halua avustuksia vaan kauppaa'. MKS:in piirissä on 24 käsityöläisyhteisöä, joista osa on yhdistyksiä, osa pienyrityksiä. Valikoimiin kuuluu mm soittimia, nahka- ja kivituuotteita sekä silkkihuiveja. MKS:n liikevaihto 2010 oli noin 34 miljoonaa rupiaa (580 000 euroa).

MKS:n omassa työpajassa tehdään pehmeäksi parkitusta naudanna-hasta mm laukkuja ja kukkaroita. Nahka on parkitsemisen yhteydessä värjättyä, ja siksi näihin tuotteisiin voi tehdä ainoastaan kevyitä pakotuskuvioita, aplikointia tai koruompeleita. Mestarit leikkaavat nahan kaavojen mukaan, jonka jälkeen työ tehdään

vaihteittain ja eri tuoteryhmillä on omat tekijänsä. Laukkuja tekee viisi ryhmää joista kuhunkin kuuluu 4–5 henkilöä. Palkkataso ylittää selvästi reilun kaupan palkkauksen lähtökohtana olevan alueen laillisen minimipalkan 120 rs (noin 2 euroa) päivässä ja vaihtelee hieman alle 200 rupiasta yli 300 rupiaan. Pienempiä nahkatuotteita tekevässä ryhmässä on

10 käsityöläistä, joiden palkat vaihtelevat 140 ja 230 rs välillä (talvi 2011). Palkan päälle tulee vuosittain bonusraha.

Tara Ma Shilpalaya (TMS) on yksi MKS:n shantinahka-verstaista. Se on perheyrittys joka työllistää 30 kaupunginosansa, Refugee Colonyn, ihmistä. Yrityksen perusti 1956 silloisesta Itä-Pakistanista

hindujen ja muslimien välistä väkivaltaisuuksia paennut Renuka Nandi, nykyisen yrittäjän Swapan Nandin äiti. Hän oppi työmenetelmät Bengalin kansalliskirjailijan Rabindranath Tagoren luomassa Shantiniketan-yhteisössä, mistä nimitys shantinahka juontaa. Swapanin kodin yhteydessä on työtilat. Nahan esikäsittely, kohokuviointi ja leikkaus tehdään aina Nandien kotona. Nahan hankinta, pesu ja leikkaus ovat Swapanin vastuulla. Nämä työvaiheet ovat ratkaisevan tärkeitä. Jos ne eivät ole oikein tehty, koko tuotantoprosessi epäonnistuu. Koristemaalauksen ja kokoonpanotyön

liimaamalla tai ompelemalla työntekijät voivat tehdä joko kodeissaan itselleen sopivina aikoina tai yrityksen tiloissa.

Shantinahkatyöt tehdään vuohen parkkinahasta. Koska

nahan parkitsemisvaiheessa sitä ei ole värjätty, siihen voidaan parkittamisen lisäksi myös maalata tai silkkipainaa kuvioita. Ensin nahka ohennetaan tasapaksuiseksi ja nahka pohjavärjätään ruiskumaalaamalla, jonka jälkeen siitä leikataan joko veitsellä, saksilla tai prässin leikkaavilla muoteilla tekeillä olevaan tuotteeseen tarvittavat palat. Nahkaan pakotetaan käsikäyttöisen koneen avulla painomuoteilla kohokuvioita. Sen jälkeen muut värit lisätään pohjavärin päälle.

Palkkaus on pääasiassa urakkapohjainen. Varmistaakseen reilun kaupan ehtojen täyttymisen TMS:n ja muiden käsityöryhmiensä palkkauksessa, sekä tuotteiden hinnoittelun apuna, MKS käyttää verkossa olevaa reilun kaupan palkkalaskuria www.fairtradedcalculator.com.

Teksti Antti Markkanen
Kuvat Kati Hjerp

<http://shilpangan.com>
www.maaailmankaupat.fi/kirahvi
Maailmankauppalehti
1/2007 & 3/2010

CORR The Jute Works

kuva Tuija Saloranta

Shahatolin kyläosuuskunnassa naiset punovat yhdessä kotiensa edustalla mm Chandpur riippumattoja.

CORR The Jute Works on bangladeshilainen käsityöläisryhmien yhteistyöjärjestö. Sen piiriin kuuluu 140 osuuskuntaa ja niiden 3524 käsityöläistä eri puolilla maata. Järjestö kuuluu katolisen kirkon humanitääriseen Caritas -järjestöperheeseen. Vuodesta 1973 lähtien Jute Works on tarjonnut työtä maaseudun ihmisille. Näin he voivat asua kotiseudullaan osana omaa yhteisöään, eivätkä ajaudu kaupunkien slummeihin työttömiksi tai huonoihin tehdastyöoloihin kalliiden elinkustannusten, pitkien työpäivien ja pienen palkan kurimukseen. Käsityöläisistä yli 95 % on naisia. Jute Worksin ryhmissä työ tehdäänkin kotona lasten hoidon ja itsesäädeltävän työajan puitteissa. Tuotteet valmistetaan käsitöinä paikallisista uusiutuvista luonnonmateriaaleista kuten juutista, rottingista, ruohosta tai savesta.

Jute Works etsii tuotteille ostajia, rahoittaa materiaali- ja huolehtii vientibyrokratiasta. JW järjestää mm. tuotekehittely- ja laadun- tarkkailukoulutusta, ja sillä on monia sosiaalisia hankkeita käsityöläisten ja heidän perheidensä aseman parantamiseksi. Jute Worksin liikevaihto on noin 2,5 miljoonaa dollaria vuodessa.

Tarjoamalla työtä JW on pystynyt katkaisemaan ylisu-

kupolisen huono-osaisuuden kierteen. Yli kolmekymmentä vuotta mukana ollut Laxmi kertoo: ”Neljästä lapsestani yksi on insinööri, toinen sairaanhoitaja, kolmas opiskelee yksityisessä yliopistossa liiketaloutta ja nuorin on lukiossa.”

Jute Worksin alkuvaiheista asti mukana ollut käsityöläisten edustaja Rupu Begum toteaa: ”Aikaisemmin olin täysin tyhjän päällä. Minulla ei ollut omaisuutta,

kotia eikä ruokaa. Asuin toisten nurkissa ja keräsin ruuakseni pelloille sadonkorjuun jälkeen jääneitä tähkiä. Pääsin mukaan Jute Worksin käsityöläisryhmään, ja vuosien saatossa olen pystynyt ampeleista ja matoista saamillani tuloilla ostamaan palan maata ja oman talon. Minulle syntyi neljä lasta. He kaikki ovat käyneet koulunsa loppuun ja ovat nyt töissä ja perustaneet omat perheensä.”

Rottinki

Rottinki on yleisnimi köynnösmäisille Calamoideae-alaheimon palmulajeille, joita kasvaa luonnonvaraisena Afrikan, Aasian ja Australian trooppisissa metsissä. Rottinkilajeja on yli 600, ja ne kuuluvat 13 eri sukuun. Joukkoon mahtuu ulkonäöltään, levinneisyydeltään ja kasvupaikkavaatimuksiltaan monenlaisia lajeja. Tyyppillisesti rottinkipalmujen rungot ovat pitkiä, hoikkia ja piikkikäitä. Ne kiipeilevät muun kasvillisuuden seassa ja tukemina usein yli 100 metriä pitkiksi. Rottingin kevyet, kestävät ja melko joustavat rungot soveltuvat hyvin huonekalujen, mattojen ja korien valmistukseen. Kaupallisesti hyödynnetään etenkin Etelä- ja Kaakkois-Aasian trooppisilla vuoristoseuduilla kasvavia rottinkilajeja.

Lue lisää rottingista:

www.maailmankaupat.fi, www.inbar.int ja en.wikipedia.org/wiki/Rattan

Teksti ja piirros Emilia Pippola

kuvat Tuija Saloranta

kuva Tuija Saloranta

Korinpunoja Sri Lakhan Chandra Dasin perheessä on kuusi jäsentä: vaimo, kaksi lasta ja isovanhemmat. Lakhan pystyy yksin tekemään kaksi isoa koria 7–8 tunnin työpäivässä, perheen muiden aikuisten auttaessa neljä. Puolet vuodesta koreja tehdään paikallisille markkinoille, toinen puoli Jute Worksin kautta ulkomaille.

Rottinkikoreja vientiin ja kotimarkkinoille

Jute Worksin myymiä rottinkitöitä tekevät pääasiassa miehet, mutta kevyempiin valmistelutöihin, kuten rottingin kuorintaan sekä viimeistelyyn, myös perheiden naiset osallistuvat. Suomessa myytävät Jute Worksin rottinkikorit tulevat mm. Uttor-nimisestä kylästä Manikganjin alueelta Bangladeshin keskiosista. Kylässä on kolme rottinkitöitä tekevää osuuskuntaa. Sadekautena suurin osa kylästä on veden peitossa, polut muuttuvat kanaaleiksi ja kylään pääsee vain veneellä. Talot ovat penkereiden päällä eivätkä yleensä joudu tulvan alle.

Osuuskunnat ostavat suurimman osan rottingista paikallisilta markkinoilta, mutta korjaavat sitä myös omasta metsästä. Rottinki vaatii kolmivuotisen kasvukauden ollakseen sopivaa koritöihin. Rottinki kuivataan ulkona katoilla, pelloilla ja pihoilla. Yöksi se nostetaan sisään, sillä se ei saa kastua kuukauden mittaisen kuivausjakson aikana.

Ennen työstämistä kuivatut ruo'ot kostutetaan, jotta niistä tulee taipuisia. Rottingin kuorimiseen ja tarvittaessa halkaisuun tai ohentamiseen käytetään terävää vesuria. Rottinkikori syntyy käsin

vääntämällä kerros kerrokselta. Aina muutaman kerroksen jälkeen rottinkiin tehdään litteäteräisellä naskalilla reiät, joihin naputetaan bambutikut pitämään kerroksia yhdessä. Kun kori on koossa, rottingin kuoresta kiskotulla niinellä tehdään ulkopuoliset sidokset. Lopuksi korista poistetaan sen pinnalla olevat hapsut puhalluslampulla kuumentamalla. Kuumentaminen myös kiristää ja tiivistää koria.

Osa koreista myydään CORR The Jute Worksin kautta ulkomaille, osan osuuskuntalaiset myyvät itse paikallisilla markkinoilla.

Kylän käsityöläiset ovat hinduja ja korikäsitöiden on heidän perinteinen ammattinsa. Ruokakasvien kotitarveviljelyyn perheillä on keittiöpuutarhoja. Osalla perheistä on myös maanviljelysmaata. Jotkut ovat menettäneet Patnajoen rannalla olleen viljelysmaansa joen tulvien muutettua uomaan. Perheet kasvattavat mm. mangoa ja kookosta sekä riisiä, palkokasveja, munakoisoa ja sinappia. Oman tarpeen yli kasvavan riisin ja sinapinsiemenien myymisestä perheet saavat pieniä lisätuloja.

Teksti Laura Hokkanen ja Antti Markkanen

kuva Corr The Jute Works

Kajoli viimeistelee Suomeen tulevaa kehtoa talonsa kuistilla.

Makramesolmintaa juuttikuidusta

U seissa Jute Worksin osuuskunnissa tehdään juuttista makramesolmintana mm. ampeleita, koreja, riippumattoja ja kehtoja. Työ vaatii suurta käden taitoa, mutta ei saksia kummempia työkaluja. Tuotteita ei tehdä narusta vaan juuttikuitunipuista. Niistä letitetään tai pyöritetään punoksia, jotka työn edetessä punotaan määrävälineen yhteen. Osassa tuotteita on taidokkaita ruusukkeita, palloja tai muita koristepunoksia.

Naiset tekevät punontatöitä kodeissaan tai yhdessä kyläaukiolla työskennellen. Työtä tehdään lastenhoidon ja muiden kodin töiden lomassa 4–6 tuntia päivässä. Ampelin punomiseen menee keskimäärin 3,5 tuntia.

Osuuskunnan naiset tekevät työtä yrittäjämäisesti. Corr the Jute Works välittää heille raaka-aineen, juuttikuidun, markkinahintaa edullisemmin, ja naiset saavat palkan työstään valmiita tuotteita vastaan.

Makramee käsityötekniikalla juuttityöt valmistuvat kuidusta tai narusta punomalla ja solmimalla. Kuva Tuija Saloranta

Juutti

Juuttikasvit (suku *Corchorus*) kuuluvat malvakasvien heimoon. Suvussa on 40–100 lajia, mutta kaupallisesti viljellään vain *Corchorus capsularista* ja *Corchorus olitoria*. Juutti viihtyy parhaiten trooppisessa monsuuniilmastossa. Se on yksivuotinen viljelykasvi, joka kasvaa 3–5 kuukaudessa täysikasvuiseksi, korkeudeltaan jopa viisimetrisiksi. Siemenet kylvetään sadekauden kynnyksellä maaliskuun alkuun, ja sato korjataan heinä- elokuussa juutin kukkiessa. Versot katkotaan sirpillä ja kuivataan. Lehtien irrottua varret sidotaan nippuihin ja upotetaan veteen likoamaan, jolloin pehmeät solukot irtoavat ja kuidut saadaan eroteltua käsin. Lopuksi kuidut vielä pestään ja kuivataan auringossa.

Lue lisää juuttista:

Maailmankauppalehti 4/2010, www.maailmankaupat.fi ja en.wikipedia.org/wiki/Jute

Teksti ja piirros Emilia Pippola

